

ŠTEV. 6.

LETNIK XXIX.

NARODNI GOSPODAR

GLASILO „ZADRUŽNE ZVEZE“ V LJUBLJANI.

V LJUBLJANI, DNE 15. JUNIJA 1928.

TISK ZADRUŽNE TISKARNE V LJUBLJANI.

VSEBINA: Dr. Albin Ogris: Nekaj zadružne statistike. — Dr. Valenčič: Lastno in tuje imetje naših kreditnih zadrug. — Poročila na občnih zborih. — Mlekarsko zadružništvo na Danskem. — Vprašanja in odgovori. — Zadružništvo. — Gospodarstvo.

Priloga „Narodnega Gospodarja“ št. 6. I. 1928.

Za vsa objavljena vabila, pri katerih ni izrecno drugače določeno, velja določba: Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in pri istem dnevnem redu drugi občni zbor, ki veljavno sklepa ne glede na število navzočih članov.

Redni občni zbor Mlekarske zadruge v Cerkljah ob Krki, r. z. z. o. z., se bo vršil v nedeljo 21. junija 1928 ob 3. uri popoldne v dvorani Katoliškega doma z dnevnim redom: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. čitanje revizijskega poročila. 4. odobritev rač. zaključka za leto 1927. 5. volitev a) načelstva b) nadzorstva. 6. slučajnosti.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice na Dobravi pri Kropi, r. z. z. n. z., se bo vršil v nedeljo dne 24. junija ob 16. uri v uradnem prostoru s sledečim dnevnim redom: 1. čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem rednem občnem zboru (29. V. 1927). 2. poročilo načelstva. 3. poročilo nadzorstva. 4. potrjenje rač. zaključka za 1. 1927. 5. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Dobrniču, r. z. z. n. z., ki se bo vršil dne 29. junija 1928 zjutraj po sv. maši v stari šoli. Dnevni red: 1. poročilo načelstva. 2. čitanje revizijskega poročila. 3. poročilo nadzorstva. 4. prememba pravil. 5. odobritev rač. zaključka za 1. 1927. 6. slučajnosti.

Občni zbor Mlekarske zadruge v Dobrniču, r. z. z. o. z., ki se bo vršil dne 1. julija 1928 zjutraj po sv. maši stari šoli. Dnevni red: 1. poročilo načelstva. 2. čitanje revizijskega poročila. 3. poročilo nadzorstva. 4. odobritev rač. zaključka za 1. 1927. 5. slučajnosti.

Občni zbor Kmetijskega društva v Dobrniču, r. z. z. o. z., ki se bo vršil dne 29. junija 1928 pop. ob 3. uri v stari šoli. Dnevni red: 1. poročilo načelstva. 2. čitanje revizijskega poročila. 3. poročilo nadzorstva. 4. odobritev rač. zaključka za 1. 1927. 5. slučajnosti.

Redni občni zbor Kmetijske nakupovalne in prodajne zadruge v Dolu pri Hrastniku, r. z. z. o. z., se vrši dne 22. julija ob pol 8. uri dop. v društveni dvorani s sledečim dnevnim redom: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. čitanje revizijskega poročila. 4. odobritev rač. zaključka za 1. 1927. 5. slučajnosti.

Redni občni zbor Strojne zadruge v Dragonji vasi - Mihovcih, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 24. junija 1928 ob 13. uri v hiši g. Peršuha. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobrenje rač. zaključka za 1. 1927. 3. čitanje revizijskega poročila. 4. slučajnosti.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Dramljah, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 1. julija 1928 ob 8. uri dop. v posojilničnem prostoru. Dnevni red: 1. odobritev rač. zaključka za 1. 1927. 2. branje zapisnika zadnjega občnega zbora. 3. branje zadnjega revizijskega zapisnika. 4. poročilo načelstva. 5. poročilo nadzorstva. 6. volitev načelstva. 7. volitev nadzorstva. 8. slučajnosti.

Občni zbor Kmetijske nabavne in prodajne zadruge v Grosupljem, r. z. z. o. z., se vrši dne 24. junija 1928 ob pol 8. uri dop. v Šmarji v Stolpiču s sledečim dnevnim redom: 1. čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev rač. zaključka za 1. 1927. 4. volitev nadzorstva. 6. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Št. Janžu na Drav. polju, r. z. z. n. z., se vrši dne 1. julija 1928 ob 3. uri pop. v posojilničnih prostorih. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev rač. zaključka za 1. 1927. 4. čitanje revizijskega poročila. 5. slučajnosti, spomin 20. letnice obstoja in uradovanja tukajšnje hranilnice in posojilnice.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice za župnije Koprivnica in Podsreda, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 24. junija ob 3. uri pop. v posojilničnih prostorih s sledečim sporedom: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobritev rač. zaključka za 1. 1927. 3. volitev načelstva in nadzorstva. 4. slučajnosti.

Občni zbor Posojilnice v Sv. Križu pri Kostanjevici, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 29. junija 1928 ob 3. uri pop. v prostorih posojilnice. Dnevni red: 1. prečitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. čitanje revizijskega poročila. 3. poročilo načelstva. 4. poročilo nadzorstva. 5. odobrenje rač. zaključka za 1. 1927. 6. volitev načelstva. 7. volitev nadzorstva. 8. slučajnosti.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Kostanjevici, r. z. z. n. z., bo v nedeljo 24. junija 1928 ob 3. uri pop. v Društveni dvorani. Dnevni red: 1. branje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. potrjenje rač. zaključka za 1. 1927. 4. branje revizijskega poročila. 5. volitev načelstva. 6. volitev nadzorstva. 7. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice pri Sv. Kunigundi na Poh., r. z. z. n. z., se bo vršil dne 24. junija 1928 ob 10. uri dop. v posojilniški pisarni z dnevnim redom: 1. čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobrenje rač. zaključka za 1. 1927. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. slučajnosti.

NARODNI GOSPODAR

GLASILO „ZADRUŽNE ZVEZE“ V LJUBLJANI.

Člani „Zadruž. zveze“ dobivajo list brezplačno. Cena listu za nečlane po 25.— Din. na leto, za pol leta 12-50 Din.
Cena inseratov po dogovoru. — Izhaja 15. dne vsakega meseca. — Rokopisi se ne vračajo.

Dr. Albin Ogris:

Nekaj zadružne statistike.

Zadružništvo je v vseh državah v živem razvoju in njegov delež na celotnem narodnem kreditnem in blagovnem prometu narašča od leta do leta. Sleherno leto pokaže zadružništvo nove razvojne možnosti in povečuje število ter obseg svojih nalog. Ker postaja zadružna samopomoč čim dalje bolj pomemben činitelj v narodnem gospodarjenju, mu posveča kakor državna, tako zasebna statistika največjo pažnjo. Povsod se skuša kakor hitro mogoče zbrati podatke za preteklo poslovno leto ali poslovno četrtletje, jih predelati in iz dobljenih statistik posneti značaj in moč onih sprememb, ki se neprestano dogajajo v zadružnem gospodarstvu.

V naši državi statistična služba še dolgo ni niti tako urejena, da bi bila kos svojim najbistvenejšim nalogam; zato se državna statistika ne briga mnogo za zadružništvo, zadružne zveze pa morejo zbrati podatke in objaviti statistiko vsaka samo za svoje člane. Zato doslej Slovenci še nimamo poslovne statistike za vse svoje zadružništvo, čeprav bi statistično poznavanje zadružnega življenja pri nas bilo še mnogo važnejše, kakor pri gospodarsko krepkih narodih. Kajti delež, ki ga ima zadružništvo na celotnem narodovem gospodarstvu, je pri nas mnogo večji in pomembnejši, kakor v drugih dr-

žavah, kjer je razvito bankarstvo, bogata veleindustrija in mednarodno trgovsko posredovanje prebivalstvu glavni vir dohodkov in ima od zadružništva glavne koristi le bolj majhni človek. Slovenci nimajo omenjenih dohodkovnih virov oziroma ti viri so malo izdatni in odprti le pičlemu številu ljudij. Pri nas odpade na vsakih 100 prebivalcev najmanj 90 malih ljudi, ki so navezani na samopomoč oz. bi se v lastnem interesu imeli je okleniti, t. j. ljudi, dohodki katerih zadoščajo le zadovoljitvi najnujnejših živlenskih in kulturnih potreb oziroma tem potrebam sploh ne zadoščajo.

Iz tega razloga sem zbral za leto 1926 podatke vseh onih zadrug, ki so v tem letu poslovale in sestavile računske zaključke. V naslednjih vrsticah nameravam statistično osvetliti nekatere — daleko ne vse — plati njih poslovanja in uspehov v omenjenem letu. Na ta način dobimo pregledno sliko ne samo o številu in skupnih celotnih uspehih naših zadrug, temveč dobimo tudi vpogled v načine njih poslovanja, v smernice, po katerih delujejo, o napredkih in hiban, ki so jih posamezne njih vrste storile v posameznih dobah. Meje slovenskega ozemlja so sicer tako ozke, da vsak zadružni delavec sam lahko v splošnem pregleda zadružno gospodarjenje vse naše dežele in po lastnih izkušnjah si lahko napravi vobče pravilno sodbo o glavnih izpremembah, ki so se zgodile, vendar pa je vseeno

dobro in koristno, tudi s pomočjo statističnih tabel kolikor mogoče natančno zabeležiti kakor stanja tako izpremembe v združnem napredovanju. Le na ta način dobimo namreč siguren pregled čez vrsto let, tako da moremo od časa do časa primerjati sedanje stanje s prejšnjimi in pravočasno ter s primernimi sredstvi zastaviti tam, kjer je po statistični sliki sodeč najbolj in najprej potreba. Saj brez pregleda med nekdanj in sedaj, brez primerjave doseženega s hotenim in nameravanega s storjenim, ni mogoče gospodariti z onim največjim uspehom, ki se v danih razmerah more doseči. Zaradi tega naj cenjeni čitatelj naših statističnih tabel ne izvoli smatrati za nepotrebne gro made suhoparnih števil. Narobe, kdor jih bo motril, bo bral iz njih podrobno, kakšno je gospodarstvo slovenskega kmeta in obrtnika, bo v vsej strahoti videl v njih naslikano neugodno imovinsko in dohodkovno stanje slovenskega malega človeka; vidi bo tudi velike napore, s katerimi koraka naš poljedelec lepšim časom naproti, uspehe, ki so se dosegli, pa tudi velikansko pezo potrpljenja, ki je še potrebno, da se bode gospodarstvo Slovenije po svoji kakovosti moglo staviti poleg gospodarstva v zapadnih deželah. Marsikaj in to nekatere zelo važne in zanimive plati združnega gospodarjenja seveda pri nas ni mogoče statistično ugotoviti, vsaj ne zasebniku. Pred vojno so pri nas nekatere, pa tudi le zelo maloštevilne kreditne zadrage v svojih računskih zaključkih navajale zelo detajlirane in važne podatke, sedaj izza prevrata pa postajajo računski zaključki pri mnogih zadrugah molčljivi in tudi nepregledni. So celo zadrage, ki kakor majhne banke, mislijo, da je bilanco najbolje sestaviti čim bolj skrivnostno, nepopolno, spajati postavke, ki morajo biti izkazane ločeno, in razkrojiti druge, ki spadajo v eno samo postavko. Take zadrage

sebi s tem ne koristijo mnogo, napravijo pa statističnemu delu po nepotrebnem dosti odvišnega truda.

1.) Kreditne zadrage.

Ta del naše združne statistike tvori drugo, nadaljevalno polovico statistične razprave, ki jo proti jeseni priobči Zbornik znanstvenih razprav juridične fakultete v Ljubljani, in ki se nanaša bolj na analizo notranjega poslovanja, medtem ko v tejle črtici prihajajo bolj v poštev vnanji znaki našega kreditnega združništva. Da pa obseg te črtice preveč ne naraste, naj govorijo številke svojo itak dosti jasno besedo same za sebe; samo kjer se vidi potrebno ali koristno, naj posamezne opazke pripomorejo k polnejšemu pojasnilu. Praktičnemu združnemu delavcu — in tem je ta statistika v prvi vrsti namenjena — bodo gole številke popolnoma zadostovale.

Razporedimo naše kreditne zadrage naj prej po njih starosti, t. j. po številu njih upravnih let koncem l. 1926.

Tabela I.

Upravnih let šteje	Število kred. zadrug	v %	Njih ustanovna doba
do 5 let	51	12.2	1920—1926
6—10 "	11	2.6	1915—1920
11—15 "	7	1.9	1910—1915
16—20 "	161	38.4	1905—1910
21—25 "	52	12.4	1900—1905
26—30 "	63	15.0	1895—1900
31—35 "	43	10.2	1890—1895
36—40 "	10	2.4	1885—1890
41—45 "	9	2.1	1880—1885
46—50 "	3	0.7	1875—1880
nad 60 "	9	2.1	pred 1875
Skupaj	419	100—	

Med 51 hranilnicami, ki štejejo do 5 upravnih let, je všteto tudi onih 8, katere za l. 1928 radi prekratkega poslovnega časa še niso napravile nikakšnih računskih zaključkov. V vseh ostalih naših sestavkih so zbrani podatki le 411 hranilnic, ki so leta 1926 redno poslovale, sestavile bilanco ter niso ali v likvidaciji ali konkurzu. — Kakor pravi tabela I., ima skorajda polovica naših združenih hranilnic za seboj že več kakor 20 let poslovanja, več kakor 40-letno starost pa je dosegla ena dvajsetina; dve tretjini poslujeta iz desetletja 1900—1910, in le ena osmina iz desetletja 1890—1900. Slovensko kreditno združenstvo je torej po pretežni svoji večini v časovnem pogledu že tako trdno ukoreninjeno in je imelo časa in prilike, nabrati si bogatih izkušenj in združnih spretnosti dosti, da je kos tudi tako velikim težavam, kakor so bile vojne in še veliko bolj povojne razmere.

Ako porazdelimo naše hranilnice na posamezne skupine po številu njih članov, dobimo v tabeli II. sliko o drugi plati, ki sama za sebe sicer ne govori jasno dovolj, pa je v zvezi z drugimi vseeno tudi zanimiva.

Tabela II.

Število članov	Število hranilnic	V ‰	Vsote njih članov
do 100 članov	116	28.2	7.521
101—200 "	115	28.0	16.932
201—300 "	58	14.1	13.173
301—400 "	36	8.8	12.496
401—500 "	20	4.9	8.800
501—1000 "	42	10.2	28.891
1001—2000 "	16	3.9	20.265
nad 2000 "	8	1.9	25.034
Skupaj .	411	100—	133.112

Več kakor polovica hranilnic šteje torej povprečno samo po 105 članov; to so ponajveč hranilnice v goratih krajih, v malih občinah, pa tudi nekatere v mestih in trgih, kjer se nahaja več denarnih zavodov; 76 izmed onih 116, katere štejejo do 100 članov, šteje že več kakor 15 upravnih let, vsote njih vlog se s par izjemami gibljejo vse v najnižjih stopnjah; 34 je med njimi takih, ki štejejo do 5 upravnih let. Zanimivo je takisto, da ima 24 hranilnic (ponajveč šulcedeličevke v večjih krajih) celo tretjino celokupne vsote vseh članov. Srednji tip naših hranilnic šteje po 100—500 članov, ali krajše izraženo, bi tabela II. rekla, da šteje

dobra polovica (56%) hranilnic povprečno po 105 članov	
četrtnina (27.8%)	302
sedmina (14.1%)	847
dvanajstina (1.9%)	nad 2000

Ali še drugače: v eni šestini hranilnic je organizirana dobra polovica vseh članov in dobra polovica vseh hranilnic ima skupno manj nego eno petino skupnega števila vseh članov.

Po posameznih okrajih slovenske dežele se vsota članov porazdeli seveda zelo nenako; tako šteje okraj Maribor-levi breg (z mestom) 16.576 članov, Ljubljana mesto 11.355, ptujski okraj 13.678, celjski okraj (z mestom) 8.507, krški okraj 6.589, kočevski okraj 6.479, novomeški okraj 6.679, slovenjgraški okraj 1.595, laški okraj 1.704 i. t. d. Na vsakih 100 prebivalcev pride članov v okrajih:

Črnomelj	23	Kamnik	12
Ljubljana-mesto	21	Krško	12
Maribor-levi breg	20	Litija	11
Gornji grad	19	Kranj	10
Ptuj	18	Ljutomer	10
Brežice	17	Radovljica	8
Kočevje	16	Maribor-desni breg	8
Logatec	14	Ljubljana-okolica	7
Novo mesto	14	Dravograd	7
Celje	14	Slovenjgradec	5
Konjice	13	Laško	5
Šmarje	12	Prekmurje	3

Celokupni promet posamezne hranilnice v posameznem letu njenega pomena kajpak ne označuje zanesljivo in ta promet kaj lahko preskoči normalo ali pade globoko pod njo. Pa ker se že tako rado na- vaja tudi promet ne le pri zadružnih temveč tudi pri regulativnih in bančnih denarnih zavodih, naj v tabeli III tudi promet označuje živahnost in obširnost poslovanja hranilnic po posameznih njih kategorijah.

Tabela III.

Višina prometa	Število hranilnic	V %	Vsote prometa
do 500.000 Din	78	19 0	22.897.870
500.000 do 1.000.000 "	69	16 8	50.440.151
1.000.000 " 2.000.000 "	92	22 4	129.206.957
2.000.000 " 3.000.000 "	45	10 9	109.496.558
3.000.000 " 4.000.000 "	35	8 5	121.846.119
4.000.000 " 5.000.000 "	18	4 4	78.810.657
5.000.000 " 10.000.000 "	34	8 3	231.834.378
10.000.000 " 50.000.000 "	26	6 3	521.433.506
50.000.000 " 100.000.000 "	3	0 7	157.221.958
nad 100.000.000 "	11	2 7	2.953.431.858
Skupaj . .	411	100	4.376.620.012

Kar imajo številke povedati, govore same za sebe dovolj; naj radi primerjave samo omenim, da so vse regulativne hranilnice imele l. 1926 skoraj poltretjo milijardo prometa. Z bankami se zadruga kajpak ne morejo meriti v tem oziru (Ljubljanska kreditna banka n. pr. 31 milijard, Zadruga gospodarska banka 11 milijard). Premoženjsko stanje zadružnih hranilnic je 31. 12. 1926 bilo sledeče:

Tabela IV.

A k t i v a

Število hranilnic	Vrsta aktiv	Skupne vsote	V %
410	Posojila	476.250.008	44 6
137	Tekoči računi s člani	191.731.964	17 9
	Skupaj .	667.981.972	62 5
372	Naložbe in tek. računi z Zvezo .	315.093.886	29 5
200	Vrednostni papirji	23.142.088	2 2
409	Blagajna in poštna hranilnica .	14.052.388	1 3
385	Aktivne obresti	7.423.088	0 7
	Skupaj .	359.711.450	33 7
319	Inventar in tiskovine	1.553.217	0 1
120	Nepremičnine	16.844.670	1 6
	Skupaj .	18.397.887	1 7
398	Ostala aktiva	22.068.360	2 1
	Vsa aktiva skupaj .	1.068.159.669	100 —

K posameznim postavkam aktiv bi morda hasnilo, oziroma bi bilo interesantno še par pripomb.

Celotna vsota dolgoročnih posojil se porazdeli tako, da odpade vsota 104.9 milj. Din, t. j. dobra petina (22%) celokupne vsote na onih 322, t. j. 78.4 ali skoraj štiri petine vseh hranilnic, pri katerih posojila posamezno ne dosežejo vsote 1 milj. Din. Hranilnic, pri katerih znašajo posojila 1 — 5 milj. Din, je 81 ali 19.7%; vsota posojil znaša pri njih 158 milj. Din, t. j. 33.3% celokupne vsote; na onih 8 hranilnic, pri katerih znaša vsota posojil posamič nad 5 milj. Din, odpade pa 44.7% celokupne vsote, oz. odpade na onih 20 hranilnic, pri katerih vsota posojil presega posamič 3 milj. Din, več kakor polovica celokupne vsote (54%). Podrobneje podatke, kakor tudi primerjavo z l. 1912

podajajo tabele črtice, ki izide v Zborniku.

Med 137 hranilnicami, katere izkazujejo tekoči račun s člani, jih je le 27, pri katerih presega ta vsota 1 milj. Din; njih delež na celokupni vsoti pa znaša 172.9 t. j. 90.2%.

Tudi pri naložbah in tekočih računih z zvezo odpade na razmeroma majhno število hranilnic nesorazmerno velik delež na celotni vsoti; na onih 67 hranilnic, katere posamezno izkazujejo v teh dveh računih vsoto, ki presega 1 milijon Din, odpade namreč kar 73.7% celokupne vsote. Skoraj 10% vseh hranilnic nima l. 1926 ne enega, ne drugega iz obeh računov, l. 1912 pa jih ni imela skoraj cela petina vseh kreditnih zadrug.

Vrednostne papirje izkazuje gorenjih 200 hranilnic po sledečih stopnjah:

do	500 Din jih izkazuje	44 hranilnic, skupno	10 938 Din
500 „	5000 „ „ „	62 „ „	142 950 „
5000 „	25.000 „ „ „	56 „ „	663 561 „
25.000 „	100 000 „ „ „	25 „ „	1,212 207 „
100.000 „	1,000.000 „ „ „	8 „ „	1,860 870 „
nad 1,000.000	„ „ „	5 „ „	19 251.562 „
		200	23,142.088 Din

2.5% od 200 hranilnic izkazuje torej tri četrtine (83%) celokupne vsote vrednostnih papirjev. Celokupno vsoto bo treba morebiti za neznatno vsoto skržiti, ker je domnevati, da nekatere zadruge prištevajo k vredn. papirjem tudi tuje deleže; to domnevo potrjujejo nekateri rač. zaključki. Likviden je ta del imovine seveda le, v kolikor obsega domače povojne vrednostne papirje. Precejšen del pa tvorijo zmiraj še vojna posojila, dasi se je pretežna večina zadr. hranilnic jih z odpisi že čisto iznebila. Ker imajo le nekatere zadruge pri tej postavki pripomnjo, da obsega vojna posojila in v kakšnem znesku, večina zadrug pa vred. papirje beleži brez označbe, se iz računskih zaključkov tudi ne more

ugotoviti celokupna vsota vojnih posojil, ki še ni odpisana. Med onimi, ki sploh označujejo vojna posojila, je 13 takih, pri katerih ta posojila še zmeraj presegajo 10.000 Din, mnoge izkazujejo po 100, 1000, 5000 Din. V tej postavki so zaračunani tudi „boni“ t. j. 20%- odtegljaji povodom markiranja kronskih novčanic. — Regulativne hranilnice izkazujejo koncem l. 1926 več kakor še enkrat toliko vredn. papirjev, seveda že po zelo visokih odpisih in z večjim deležem vojnih posojil. Bančni zavodi v Sloveniji izkazujejo v istem letu na vred. papirjih skupno vsoto, ki presega ono združnih hranilnic skoraj za polovico, vendar pa je pri bančnih zavodih ta vsota radi odpisov

in nizke bilančne ceno silno skrčena in gotovo ne vsebuje nikakoršnih „vojnih“ vrednotnic. Zaradi tega je na podlagi računskih zaključkov silno težko oceniti tečajno vrednost vseh vred. papirjev, ki so v posesti slovenskih denarnih zavodov.

Za ostale obresti posojil ne znašajo l. 1926 niti 1 %, posojil, kar je gotovo ugodno znamenje. L. 1912 kaže v tem oziru dosti neugodno razmerje, ne sicer pri vseh, toda pri zelo mnogih zadr. hranilnicah.

Inventarja skoraj četrtina hranilnic sploh več ne izkazuje oz. ga izkazuje z evidenčnim zneskom 1 Din. V nepremičninah (zlasti mestnih) imajo zadruga precej-

šno tiho rezervo in bi bilo vsoto 16.8 milj. Din nekolikokrat pomnožiti. V tem primeru bi celokupna vsota vseh posojil gotovo komaj presegla 50 % vseh aktiv, dolgoročna posojila pa bi se gibala okoli tretjine celokupnih aktiv. Za primerjavo navajamo še celokupna aktiva vseh treh vrst denarnih zavodov koncem l. 1926:

zadružne hranilnice	1,068 milj. Din
bančni denarni zavodi	1,541 „ „
regulativne hranilnice	658 „ „

pri čemur pa je v bančnih aktivih precejšen del onih, ki jih izkazujejo že zadružne hranilnice.

(Dalje prihodnjič.)

Dr. Valenčič:

Lastno in tuje imetje naših kreditnih zadrug.

Obratna sredstva hranilnic in posojilnic so ali lastna ali tuja. Od lastnih pridejo vpoštev deleži ter rezerve, od tujih pa hranilne vloge in izposojila. Za posojilnico ni važno samo, v kakšni višini dela s posameznimi vrstami teh obratnih sredstev, ampak je vsaj tako, če ne bolj važno, v kakšnem razmerju se nahajajo vse vrste obratnih sredstev med seboj. Delovanje in uspehi kreditne zadruga so odvisni tudi od razmerja med njenim tujim in lastnim imetjem.

Razlika med lastnim in tujim imetjem je pomembna iz več vzrokov. Edino lastno premoženje je tisto, ki more z njim zadruga vedno računati, ker je neodtegljivo. S hranilnimi vlogami in pa izposojili pa je druga stvar. Vlagatelji lahko vloge vsak čas oziroma po predpisanem odpovednem roku dvignejo, izposojila pa upnik vedno lahko iztirja. Ne zgodi se sicer v normalnih razmerah, da bi vsi vlagatelji naenkrat prišli po svoje vloge, a dogaja se često, da se dviganje vrši v velikem obsegu. Pomanjka-

nje denarja, ki nastane vsled slabega gospodarskega stanja, je splošno in vlagatelji so prisiljeni poseči po svojih prihrankih v večjem številu naenkrat. Vse hranilnice in posojilnice so gotovo že opazile, kako so se dvigi včasih množili, dočim so vloge več ali manj izostajale. Mnogokrat seveda se zgodi tudi obratno, kopičijo se vloge, dočim pa so dvigi redki. V prvem slučaju pride posojilnica lahko v neprijeten položaj. Dvigi izčrpajo njena obratna sredstva, pa mora poseči po izposojilih, da je omogočeno nadaljno poslovanje. Posest večjega lastnega imetja bi v takih slučajih dala zadrugi večjo možnost gibanja in večjo samostojnost.

Pomen lastnega imetja se kaže tudi v tem, da za lastno imetje ni treba plačevati obresti. Posojilnice, katerih obratna sredstva obstoje samo v vlogah in izposojilih, se nahajajo zato v neugodnem položaju nasproti tistim, ki imajo tudi lastno premoženje. Čim več ima torej zadruga svojih sredstev, tem lažje bo izhajala. Njej se obrestuje celo

imetje, dočim mora sama plačevati obresti le od enega dela. Razlika, ki gre njej v dobro, ji večja čisti dobiček. Upravnne stroške bo taka zadruga z lahkoto krila in ji bo mogoče med obrestno mero vlog in posojil držati manjšo napetost kot drugim.

Slednjič omogoča lastno imetje zadrugam tudi kritje rizikov, ki so v gospodarstvu neizogibni. Vkljub temu, da se naše kreditne zadruge ne bavijo s špekulacijskimi posli, so pri njih izgube mogoče. Nekatera posojila, ki so bila varna, postanejo v teku časa popolnoma ali deloma neizterljiva in jih je treba odpisati. Izgube so mogoče tudi pri premičninah in nepremičninah vsled spreminjanja cen ali pa donosnosti. Manjše izgube krijejo sicer posojilnice z letnim dobičkom ali pa s svojimi rezervami, a pri vsaki nekoliko večji stvari pa to ne zadostuje in obstoj zadruge je v nevarnosti. Temu je krivo premajhno lastno imetje.

Zakon določa, da mora zadruga v konkurz, če dolgovi presegajo premoženje zadruge ter deleže in rezerve. Ker tvorijo deleži in rezerve navadno le malenkosten del, je kaj hitro mogoče, da je izguba večja od njih in potem je računati s konkurzom, če zadruga ne dobi drugega boljšega izhoda iz svojega položaja.

Čeprav je za uspešno delovanje hranilnic in posojilnic velikega pomena, da se v precejšnji meri poslužujejo tudi lastnih sredstev, je treba priznati, da naše zadruge temu vprašanju ne posvečajo potrebne pozornosti.

Deleži nimajo pri naših kreditnih zadrugah skoraj nobenega pomena, ker so prenizki. Pri veliki večini hranilnic in posojilnic ne doseže višina deleža niti petih dinarjev, dobijo se pa tudi deleži od 25 para, zelo pa so redke zadruge, ki jih imajo večje od 10 dinarjev. Vzrokov za nizke deleže je več in eden izmed teh je predvsem načelnega značaja. Raiffeisen sam je bil

sploh nasprotnik deležev in zadržno gibanje, ki od njega izhaja, je ostalo zvesto njegovemu principu. Bal se je namreč, da bi z vpeljavo večjih deležev, ki bi se obrestovali, prišel v zadrugo duh dobičkaželnosti, in vsled tega je smatral za boljše, da zadruge deležev sploh nimajo. Pač pa je on vedno poudarjal potrebo zbiranja rezerv, saj so edino te tvorile lastno imetje njegovih zadrug. Poznejši nemški zadržni zakon je zahteval deleže, ker pa ni določal nobene meje navzdol, so zadruge določile prav nizke deleže, tako, da je bila določba zakona samo na videz izpeljana. Naš zadržni zakon je sicer takoj zahteval deleže, a tudi pri nas ni bila določena minimalna višina, zato so mogoči zelo nizki deleži. Določal pa je avstrijski zakon maksimalno višino deležev za zadruge, ki so hotele imeti davčne ugodnosti. Za te je znašala 50 zlatih kron. Te višine pa ne doseže sedaj nobena rajfajznovka pri nas.

Sedaj je splošno priznano, da je v interesu kreditnih zadrug samih, da imajo take deleže, ki v resnici morejo pospeševati zbiranje lastnega imetja. Delež, to je udeležba zadržnika na svojem zavodu, mora brez ozira na jamstvo biti tako velika, da ima kakšen gospodarski pomen in da zadržnik v resnici in ne samo na papirju pripada zadrugi. Nizki deleži so gotovo eden izmed glavnih vzrokov, da med ljudmi ni pravega zanimanja za delovanje kreditnih zadrug. Kdor postane član, postane radi tega, da dobi posojilo, ko ga pa vrne, se za zadrugo več ne briga. Mnogokrat takoj odpove svoj delež, večkrat pa ne stori tega, ker se mu ne zdi vredno zahtevati izplačilo malenkostnega deleža. Vkljub temu, da je član še naprej, se za poslovanje ne briga, in tako se zgodi, da je zadruga z več sto člani navezana in odvisna samo od par ljudi v načelstvu ali pa da je samo en sam, ki

vse odločuje in vodi. Izkušnja kaže, da je tako ravnanje vedno v škodo zadruga in zadružnikov. Zanimanje za hranilnice in posojilnice bo vladalo med zadružniki le takrat, ko jih bo trajen gospodarski interes vezal na nje. To pa bo doseženo le s primernimi deleži.

Nekoliko bolje kot z deleži stoje kreditne zadruga z ozirom na rezerve. Dočim je odpadlo pri 292 zadrugah zadružne zveze v l. 1926 povprečno na člana Din 7.40 deležev, je odpadlo od rezerv Din 106.97, če štejemo pa k rezervam še čisti dobiček za l. 1926, pa pride celo Din 144.48 na člana. Rezerve so torej kot lastno imetje veliko večjega pomena kot pa deleži.

Pomen rezerv je tudi zato večji pri zadrugah, ker so edina sredstva, ki zadrugi vedno ostanejo. Deleži niso stalni, ker jih je mogoče odpovedati, le rezerve so pri zadrugah tista trdna podlaga, ki je z njo mogoče računati. Zbiranje in večanje rezerve je prva zadružna dolžnost, utemeljena iz gospodarskega razvoja zadružništva.

Ne more se sicer določiti višino rezerv in deležev za vse zadruga enako, treba pa je gledati, da vlada pravo razmerje med rezervami in deleži kot lastnim ter hranilnimi vlogami in izposojili kot tujim imetjem. To razmerje je seveda odvisno tudi od starosti zadruga. Kot smernice naj bi veljalo pri nas to, kot so določile zadružne zveze v Nemčiji, da morajo znašati lastna sredstva pri hranilnicah in posojilnicah po dveh letih obstoja 10% tujih, pri starejših 20% in pri starih pa 33%. Cilj, za katerim morajo stremeti pa je, doseči, da lastna sredstva dosežejo polovico tujih.

Iz naslednjih števil pa je razvidno, kakšno je to razmerje v resnici pri naših kreditnih zadrugah. Podatki se nanašajo na 292 posojilnic Zadružne zveze in sicer za l. 1926. K lastnim sredstvom je štet tudi že

dobiček za l. 1926, drugače bi bila slika še neugodnejša.

Razmerje lastnih do tujih sredstev je bilo:

nad	0—0.5%	pri	20	zadru-
				gah
"	0.5—1%	"	38	"
"	1—2%	"	63	"
"	2—3%	"	54	"
"	3—4%	"	44	"
"	4—5%	"	20	"
"	5—6%	"	20	"
"	6—7%	"	14	"
"	7—8%	"	9	"
"	8—9%	"	3	"
"	9—10%	"	3	"
"	10%	"	4	"

Kakor je videti, nam še zelo mnogo manjka, da bi se samo približali cilju, in zadrugam ostaja tu še mnogo dela, če hočejo to razmerje izboljšati.

Sicer je pa res, da so padec denarne vrednosti in razne gospodarske nepravilnosti kot vojne posledice v tem pogledu ovirale nemoten razvoj in povzročile, da so rezervni fondii vsled utrpelih izgub izginili ali pa postali v primeri z ostalim imetjem neznatni, vendar bi morale zadruga vse te posledice že preboleti in pokazati to z novim zbiranjem lastnih sredstev. To pa se še ni zgodilo. Leta 1925 je znašalo lastno imetje pri vseh kreditnih zadrugah Zadružne zveze 2.13% tujega, l. 1926 pa nekaj manj in sicer 2.12%; namesto izboljšanja torej poslabšanje.

To stanje, ki vlada sedaj, je vse prej nego zadovoljivo. Vse stremenje kreditnih zadruga mora iti za tem, da se to izboljša. Hranilnice in posojilnice so pri nas poklicane, da podpirajo in pospešujejo drugo zadružništvo, kajti le one imajo potrebna sredstva. Dokler se pa nahajajo v takem položaju kot sedaj, je vsaka večja akcija nemogoča, ker jim je ne dopušča njihovo

stanje. Če bi hotele doprinašati žrtve za ostalo združništvo, bi same prišle v nevarnost.

Zahtevati pa moramo, da kreditne zadruge smotreno zbirajo lastni kapital, ki jim bo tekom časa omogočil vršiti njih dolžnosti v slovenskem gospodarstvu. Zato naj bodo varčne v svojem poslovanju in naj ne delajo nepotrebnih izdatkov. Izogibati se morajo tudi vseh nesigurnih z mogočimi izgubami zvezanih poslov, kot zidanja hiš in dovoljenja velikih trgovskih kreditov, pa naj bo to na privatne trgovce ali pa zadruga. Primerno je sicer, če zadruga podpirajo in žrtvujejo denar za razne dobre namene in stvari, a to naj delajo le v okviru možnosti, to je le sorazmerno z lastnim imetjem za katerega morajo v prvi vrsti skrbeti. Vsako

drugo ravnanje je razsipanje tujega denarja in je slabo priporočilo za zadruga in njene voditelje.

S tem nikakor nočemo trditi, da mora biti namen zadruga samo zbirati in grabiti zase premoženje. Kreditna zadruga se mora vedno zavedati, da upravlja prevsem tuje premoženje. Zato pa mora gledati, da bo to kolikor mogoče sigurno. To bo dosegla, če bo sama gospodarsko trdna, to je, ko bo njeno lastno imetje v primernem razmerju s tujim njej zaupanim. Šele potem bo postala res svobodna in bo mogla svoja sredstva uspešno uporabljati za podpiranje in pospeševanje gospodarstva svojih članov, ter za kulturne namene in tako vršiti namenjene ji naloge.

Poročila na občnih zborih.

Vsak redni občni zbor ima na dnevnem redu tudi točko: poročilo načelstva. Namen teh poročil je podati združnikom sliko o poslovanju zadruga v preteklem letu, pokazati jim njeno gospodarsko stanje in povdarii vse gospodarske okoliščnosti, ki so na njeno delo vplivale. Zadruga je odvisna od celokupnega gospodarstva, zato je pri presojanju njenih uspehov potrebno ozirati se na splošno gospodarsko stanje.

Vendar se prepogosto zgodi, da se tisti, ki poročila sestavljajo, ne ravna po tem. Vsled malomarnosti in površnosti ne posvečajo poročilu nobene skrbi, vse poročilo obstoji mogoče v tem, da preberejo računski zaključek, da povedo, koliko je dobička, in zadeva je končana. Poročilo je seveda suhoparno in dolgočasno in nobeden nima zanimanja zanj.

Zato je dolžnost načelstva, ko sestavlja poročilo za občni zbor, da ga napravi po možnosti zanimivega. Občni zbori so pri

nas večinoma zelo slabo obiskani. Pa to ni čudno, če so tako pusti, kot so poročila na njih. Če bi bili zanimivejši in živahnejši, bi bili gotovo za člane bolj privlačni. To pa bodo gotovo dosegla samo poročila.

Za vzgled, kako naj bodo sestavljena poročila, naj navedemo poročilo načelstva Hranilnice in posojilnice pri Sv. Mihaelu poleg Šoštanja.

Iz zapisnika o občnem zboru posnemamo:

Ko podajam poročilo o poslovanju, naj omenim naprej delo načelstva. Načelstvo je imelo v preteklem letu 14 sej, pri sedmih je bil navzoč tudi član nadzorstva. Važnejše zadeve kakor tudi dovoljevanje posojil nad Din 10.000.— so se obravnavale v skupnih sejah načelstva in nadzorstva, katerih je bilo 7.

Za posojila je bilo 75 prosilcev, dovolilo se je šestdesetim, devetim pa odklonilo, 8 prosilcev ni dvignilo dovoljenih jim kreditov, zadolžnice so bile podaljšane enajstim prosilcem, trem pa izstavljene nove. Zadolžnic

je sedaj 95, na vknjižbo 37, tekočih računov je bilo otvorjenih 8. Posojila so znašala koncem leta Din 846.434.50 brez tekočih računov. Napram letu 1926 so narastla za Din 203.029 96.

Vlagatelj je bilo koncem leta 1927 1001, od teh 16 z vezanimi vlogami v znesku Din 301.195.—. Skupno stanje hranilnih vlog znaša Din 3.555.192.71, tekom leta jih je prirastlo Din 525.723.17.

Denarni promet znaša Din 4.666.701.— in je za Din 844.886 manjši nego l. 1926. Vzrok za zmanjšanje je deloma v prenosu naložb, deloma v zmanjšanem dotoku hranilnih vlog.

Na splošno je zadruga tudi v preteklem letu uživala zaupanje vlagateljev. Če pomislimo, da pri nas ne nalagajo denarja kapitalisti, ampak ljudje, ki si s trudom služijo denar, smo lahko zadovoljni. Zaupan denar ni dragocen samo po vrednosti, ampak tudi po načinu, kako je prislužen. So tudi taki ljudje pri nas, ki takrat, ko imajo denar, ga nosijo v banke, ko pa potrebujejo posojila, pa prihajajo k nam. Poznajo nas samo, če imajo koristi od nas. Proti tem se mora strogo izvajati načelo zadružne discipline.

Uspeh poslovanja je bil v lanskem poslovnem letu jako zadovoljiv. S poslovnim dobičkom smo pomnožili rezervni zaklad pa tudi druge rezerve, s katerimi upamo v bodoče vršiti dobra dela, v tej ali oni obliki.

Posebno pozornost smo obračali na to, da smo imeli dovolj razpoložljivega denarja ter smo mogli postreči vlagatelje in posojiljemalce, kar je povečalo zaupanje do nas. Omeniti moram še eno postavko, ki pa ni razveseljiva, namreč postavko zaostalih obresti v znesku Din 7.215.—. Vkljub pridnemu odpošiljanju opominov nismo mogli zbrisati te postavke. Žalibog opomini dostikrat nič ne izdajo, dolжник niti blizu ne pride. Hudo

nam je, da moramo včasih sodnijsko nastopati. Kaj je vzrok temu?

Na lanskem občnem zboru sem izrazil željo, da bi hmelj postal nov vir dohodkov za kmeta. To se ni zgodilo. Kmetje so se z upeljavo kulture hmelja zelo zadolžili, a sedaj imamo cene, ki velikih stroškov ne poplačajo. Dočim se je dobilo l. 1926 za kg 100—125 Din, ga sedaj nekateri niti po 10 Din ne morejo prodati.

Pa tudi žitna letina ni bila zadovoljiva. Redki so kmetje, ki jim ni treba letos kupovati moke, dasi so navadno dovolj pridelali zase. Edino krompir se je dobro obnesel. A še ta je začel v nižjih legah vsled mokrote gniti. Mnogi imajo komaj za seme. Sadna letina je bila uničena vsled slane, ki je nastopila v prvi polovici maja in tako so bile tudi uničene nade, ki so jih kmetje stavili na sadje.

Ker so hudi nalivi mnogim posestnikom v višjih legah odplavili rodovitno zemljo, drugim podsulji seno in otavo, odnesli je zove in mostove, moramo reči, da je bilo lansko leto za naš okoliš katastrofalno.

Navedel sem mnogo vzrokov za zadolževanje kmetov, a ne morem si kaj, da ne bi navedel še enega: pijančevanje. Če iščemo vzrok, da so danes zanemarjena nekaj lepa posestva in vprašamo, kdo je gospodar bo vedno odgovor: pijanec! Lahkomišljenost in zapravljivost nastali vsled pijančevanja spravijo marsikoga v dolgove.

Pokazal sem vam sliko zadolževanja naših posestev, ki imajo pri nas posojila in sicer, razen par izjem, največ Din 15.000.— po nizki 7% obrestni meri in še te obresti težko plačujejo, tako, da smo v strahu, kaj bo s tem ali onim dolžnikom. Kaj pa naj rečemo o tistih, ki imajo kredite v bankah po 12—14%! In koliko je teh! Marsikatera posestva so takorekoč že v rokah banke.

Navedel sem rane, na katerih bolega naše kmetско gospodarstvo. Nisem poklican, da bi navajal še zdravila. Vendar par besed. Imamo velikanske množine lesa v naših krajih, ki bi bil lahko velik vir dohodkov, če bi bila trgovina na zadrुžni podlagi. Sedaj pa poberejo dobiček prekupčevalci. Tudi živinoreja bi lahko bila vir dohodkov, če bi bilo več zanimanja za njo. Treba bi bilo živinorejo povzdigniti z živinorejskimi za-

drugami. Mleko bi se v naših krajih lahko vnovčilo, zato je povečanje produkcije zaželjeno.

Sedaj pa h koncu! Več zmisla za umno gospodarstvo, za strokovno izobrazbo kmetkega naraščaja, več smisla za varčevanje pa tudi več smisla za treznost, s tem bomo največ zajezi val zadolževanja. V to smo pa poklicani v prvi vrsti mi zadrugarji.

Mlekarsko zadrुžništvo na Danskem.

Poročilo izdano od mednarodnega urada za delo ob priliki svetovne gospodarske konference, ki se je lansko leto v maju vršila v Ženevi, posveča danskin mlekarskim zadrugam veliko pozornost. Objavljamo to poročilo, ki nam pokaže vzorno dansko mlekarsko organizacijo, da bodo naši kmetovalci razvideli kaj je mogoče doseči s smotrenim zadrुžnim delom.

Danska, ki je l. 1881 producirala 49.000 ton surovega masla, ga je producirala l. 1924 157.000 ton in od tega je izvozila 123.000 ton. Sama dobavlja okrog 38% od skupnega čistega izvoza vseh držav in je daleko najvažnejši svetovni izvoznik.

Ves svoj napredek dolguje Danska zadrुžni organizaciji kmetovalcev, čijih metode služijo kot vzor drugim državam z veliko mlečno produkcijo. Organizacijska načela, ki tvorijo splošno podlago kmetijskega prodajnega zadrुžništva, se nanašajo naravnost na pravila postavljena in izoblikovana ob priliki danskega poskusa za rešitev problemov, kateri so v zvezi s produkcijo in razprodajo.

Sedaj je več nego 85% danskih kmetovalcev članov zadrुžnih mlekarn in klavnic. Mleko od več nego 86% molznih krav

je bilo v mlekarskih zadrugah predelano v surovo maslo.

Leta 1900 so mlekarske zadrugе predstavljale 66% vseh mlekarn, tudi tistih na posestvih in to razmerje je bilo l. 1924 86%. Danes so kapitalistične mlekarske družbe postale izjeme, ki jih moremo razložiti le z krajevnimi razmerami, sicer pa te ne nastopajo več na svetovnem trgu. Tudi število mlekarn na velikih posestvih, ki se nimajo boriti s tolikimi nepravilnostmi, kot druga privatna podjetja, postaja vedno manjše. L. 1900 jih je bilo 244, l. 1924 pa samo še 16. Večina velikih posestnikov je uvidela svojo korist, če pristopi k mlekarskim zadrugam.

Skoraj popolni neuspeh privatnih podjetij si razlagamo z zelo številnimi vzroki gospodarske in psihološke narave. Ti se v svoji večini nanašajo na različno naravo odnošajev, ki vežejo proizvajalce na podjetje, po tem, če je privatno ali zadrुžno.

Praktično pravilo mlekarskih zadrug je, da ne začnejo prej z delovanjem, predno si niso zasigurale zadostnega števila članov, da bodo mogle uspešno delovati. Vsaka zbere na najmanjšem ozemlju, ki je mogoče, okrog 150 članov, ki imajo skupno 800—1000 krav in pridelajo letno

1,500.000 do 2,000.000 kg mleka. Gledajo tudi, da so razdalje od kmetij do mlekarne čim manjše, razen tega pa je prevoz zaskrbljen s sodelovanjem kmetovalcev samih. Naprave so kar najboljše izrabljene. Ti ukrepi so še izpopolnjeni s pogodbo, ki veže kmetovalca na zadrugo za določeno dobo (5 do 20 let, največkrat 10 let). S to pogodbo se obveže pod kaznijo globe dobavljati mlekarški zadrugi vse mleko, razen kar se porabi doma. Zaveže se tudi krmiti in oskrbovati živino po navodilih, ki jih je sam pomagal izdelati, oziroma, ki jih je sprejel. Končno jamčijo vsi člani mlekarških zadrug posamezno in skupno ter neomejeno za vse denarne obveznosti zadruge. (So torej take kot naše zadruge z neomejeno zavezo). Ta uredba daje zadrugi neomejen kredit, ki tvori najprej njeno edino finančno podlago in ji daje tudi temelj za močno notranjo vzajemnost, ki veže vsled skupnih koristi člane med seboj in z njihovo zadrugo. Danske zadruge, ali vsaj večina njih so ustanovljene brez deležev. Prvi kapital, ki ga potrebujejo dobijo s posojili, za katera jamči neomejena zaveza njenih članov. Ta posojila so odplačana v teku prve istotako dolge dobe, kot je tista pri pogodbah za dobavo. Koncem te dobe razdelijo računsko (le v knjigovodstvu) čista aktiva zadruge prosta vseh dolgov na člane in sicer sorazmerno poslovanju, ki so ga imeli z zadrugo. Aktiva so izročena združnikom imejiteljem zadolžnic zadruge, ki so odplačane v teku naslednje dobe.

Nepotrebno je omenjati, da kakor v vsaki zadrugi, odločajo člani pri upravi in nadzirajo poslovanje. To se vrši na temelju popoldne enakopravnosti vseh brez ozira na neenakosti gospodarskih razmer posameznikov. Druga značilnost, ki se najde pri večini zadrug, je določba v pravilih, po katerih o vseh sporih med člani in zadrugo odloča

razsodišče in se izključuje sodno postopanje.

To so glavni faktorji, ki so zasigurali mlekarškim zadrugam prednost pred privatnimi podjetji. Ti so tudi omogočili porast produkcije, znižanje stroškov, zvišanje kakovosti in vrednosti produkta ter izboljšanje usode kmetovalca.

Povečanje produkcije.

Povečanje produkcije surovega masla je povzročila precejšnja pomnožitev živine in tudi izboljšanje pasme, racijonalnejša prehrana in izreja. Vse to je privedlo do porasta letne mlečne produkcije in do zvišanja v mleku vsebovane tolščobe.

Pomnožitev živine in izboljšanje pasme je predvsem delo živinorejskih zadrug. Prva je bila ustanovljena l. 1884. Danes jih je 1223. Izboljšanje donosa pri mleku in surovem maslu je zahvaliti sodelovanju teh zadrug s kontrolnimi društvi. Ta, ki jih je l. 1925 bilo 1099 (prvo je bilo ustanovljeno l. 1892) in imajo 31.939 članov z 424.756 glavami živine, so posebno značilna za združno prizadevanje danskega kmetovalca n zaslužijo, da se z njimi podrobnejše bavimo. Naj omenimo na kratko njihov namen in njihova sredstva. Ta društva nadomeščajo posameznega kmetovalca pri nadziranju prehrane in donosa njegove živine, s sodelovanjem kmetovalca je skrbno določena množina mleka vsake živali posebej in vsebina tolščobe. Prehrana (množina in kakovost) vsake živali posebej se primerja z množino in kakovostjo mleka; živali, ki ne donšajo dovolj dobička, se izpitajo in prodajo. Kmetovalec dobiva nasvete vsake vrste in razen tega je podvržen natančnim navodilom, kako mora oskrbovati svojo živino. Povdarjamo, da so ta društva ločena od mlekarn in živinorejskih zadrug. Danski kmetovalci so trdno prepričani, da učinkovitost zadrug odvisi od njih medsebojne

vzajemnosti in da je vzajemnost mogoča le pri enakosti interesov vseh članov nasproti istemu predmetu. Radi tega je vsaka zadruga strogo

omejena, da zadosti samo eni sami potrebi. Zvišanje produkcije na Danskem in njeno izboljšanje vidimo v naslednjih številkah:

	1881	1924	Stanje za 1. 1881 je 100
Število molznih krav	899.000	1,369.000	povišek 152
Srednja letna produkcija na živino mleko	1.136 kg	2.900 kg	" 255
sur. maslo	54 "	155 "	" 213
Celokupna produkcija mleka	1,440.000 ton	3,970.000 ton	" 276
" sur. masla	49.000 "	157.000 "	" 320
Izvoz sur. masla	15.000 (l. 1885)	123.000 "	" 788

Pripominjamo, da se je danskim mlekarskim zadrugam posrečilo v namenu, da zalagajo trg, čigar potrebe so skoraj stanovitne, z

uporabo skrbno izbranih krmil, obdržati zimsko produkcijo mleka in surovega masla. (Dalje prih.)

© © © VPRAŠANJA IN ODGOVORI © © ©

Vprašanje 17: Pri nas se je sestavil takozvani cerkveni konkurenčni odbor z namenom, da popravi župnijsko gospodarsko poslopje. Pri seji tega odbora se je omenjalo, da bi bilo najboljšje najeti posojilo pri domači posojilnici. Za slučaj, da bi se označeni odbor res obrnil do posojilnice s prošnjo za posojilo, prosimo pojasnila, ali mu smemo dati posojilo ali ne.

Odgovor: Najvišji sodni dvor na Dunaju je ponovno razsodil, da cerkveni stavbni (konkurenčni) odbor ni pravna oseba. Tudi cerkveno predstojništvo ni pravna oseba, pač pa pripada značaj pravne osebe cerkveni občini. Če torej cerkveni stavbni odbor ni pravna oseba, ne more prevzemati nase nobenih premoženjskih obveznosti in tudi seveda ne more pridobivati nikakih pravic. Vsled tega tudi ne more sklepati nikakih pogodb, oziroma ne more postati član posojilnice. Ker pa smete po svojih pravilih dajati posojila samo članom, ki se morejo vezati s pogodbami, je jasno, da cerkveni stav-

bni odbor pri Vas ne more dobiti posojila.

Vprašanje 18: Naša vlagateljica je bila izgubila vložno kužico in je dala potem uvesti amortizacijsko postopanje. Še pred zaključkom amortizacijskega postopanja pa je knjižico našla. Sedaj je prišla v posojilnico in je hotela, da se ji izplača vsa vloga z obrestmi vred, češ da se ne bo še enkrat zgodilo kaj takega. Ali je dovoljeno izplačati vlogo na tako knjižico?

Odgovor: Tedaj, ko se uvede amortizacijsko postopanje, pozove sodišče imetnika knjižice, naj v roku šestih mesecev uveljavi svoje pravice, ker bi se sicer po tem roku izreklo, da je knjižica brez moči. Ta sodni poziv velja vsakomur, ki ima knjižico v posesti in tudi glede lastnika ni v tem oziru nobene izjeme. To se pravi, tudi lastnik knjižice mora od dne, ko je uvedeno amortizacijsko postopanje, svoje pravice do knjižice, oziroma vloge uveljaviti le pred sodiščem in ne more odtlej po svoji volji razpolagati z naloženo imovino.

Poleg tega je posojilnica, ko se je bilo uvedlo amortizacijsko postopanje, prejela od sodišča prepoved, da ne sme vloge nikomur izplačati, dokler zadeve ne reši sodišče. Proti tej sodni prepovedi posojilnica ne sme ravnati, ker bi morala eventuelno vlogo dvakrat izplačati.

Če hoče vlagateljica priti do svojega denarja, naj gre k sodišču in naj tam izposluje, da se amortizacijsko postopanje ustavi in da se izda posojilnici sodni sklep, da se prekliče prvotna prepoved izplačila hranilne vloge. Dokler pa ne dobite od sodišča takega sodnega sklepa, ne smete vloge izplačati nikomur, tudi ne lastnici knjižice, ker je še dvomljivo, čegava je prav za prav knjižica.

Vprašanje 19: Mutast vlagatelj ima pri nas hranilno vlogo. Njegova knjižica je spravljena pri posojilnici in je vinkulirana tako, da se sme na njo dvigati le z dovoljenjem njegovega brata. Sedaj je vlagatelj pooblastil nekega odvetnika, da sme iz knjižice dvigniti toliko, kolikor znašajo pravdni stroški. Ali smemo odvetniku izplačati ta znesek brez bratovega odobrenja?

Odgovor: Brž ko se za dvig kake hranilne vloge določijo posebni pogoji t. j. ko se knjižica vinkulira, se posojilnici naloži dolžnost, da se točno drži teh pogojev. Če bi se posojilnica ne ravnala po tem dogovoru, katerega je tudi sama odobrila, je jasno, da bi jo zadela vsa odgovornost. Zato morate skrbno paziti na to, da se ob dviganju vinkulirane vloge natančno izpolnijo vsi pridržki, ki so bili dogovorjeni. Če se kak pogoj ne izpolni, vloge ne smete izplačati niti v celoti niti deloma. Ako torej v Vašem slučaju brat mutastega vlagatelja ne

odobri, da bi se na njegovo vinkulirano knjižico dvignil gotov znesek, potem Vam ne preostane nič drugega, kakor da izplačilo odklonite.

Vprašanje 20: (Km. n. p. z. v B.). Nadzorstvo naše zadrage je mnenja, naj bi se pravila spremenila v tem zmislu, da imajo na občnem zboru volilno in glasovalno pravico le člani z deležem 100 Din, ostali člani z manjšimi deleži, ki so bili v veljavi pred spremembo pravil pa ne. Prosimo pojasnila, če je stališče nadzorstva pravilno.

Odgovor: Vsak član zadrage ima že po združnem zakonu pravico vsaj do enega glasu na občnem zboru in se mu ta pravica tudi po pravilih ne more vzeti. Mnenje vašega nadzorstva je torej v tem oziru združnemu zakonu protivno in če bi občni zbor sklenil, da nekateri člani nimajo glasovalne pravice, potem bi okrožno sodišče takega sklepa ne potrdilo in bi ga tudi ne vpisalo v združni register.

Vprašanje 21: X Y je dobil pri nas pred meseci posojilo. Sedaj je radi pijančevanja sodno preklican. Ali za dolg pri nas odgovarja še on, ali bosta poroka morala prevzeti vrnitev? Prosimo pojasnila, ker bomo izterjali. Posestvo ima še lepo (Hp. v C.).

Odgovor: Po vaših pravilih preneha članstvo tudi v slučaju, da pride član zadrage pod kuratelo. Vi morate torej posojilo nečlana v danem slučaju izterjati. Obveznost dolžnika pa ne preneha, če pride pod kuratelo, ampak še vedno odgovarja za dolg. Zahtevo po plačilu pa je izročiti v roke kuratorja. Če bi se skrbnik na to ne oziral, nastopite s tožbo ali pa zahtevajte plačilo od porokov.

.....

□ □ □ □ □ □ ZADRUŽNIŠTVO. □ □ □ □ □ □

Poziv zadrugam! Huda nesreča je zadelala bolgarski narod. Katastrofalen potres je prizadejal škodo, ki je cenjena v celi državi na 2 milijardi in pol levov. Gospodarski položaj države je težko prizadet. Škoda prekaša gospodarsko moč države in potrebna je tuja pomoč, da bo mogla Bolgarska premagati hudo stisko. Ves kulturni svet je priskočil na pomoč z denarnimi podporami in tudi pri nas so že uvedena zbiranja v ta namen. Tudi bolgarsko združništvo je vsled potresa zelo trpelo in sedaj se glavna zveza bolgarskih kmetijskih zadrug obrača na vsesvetovno združništvo s prošnjo za pomoč. Pozivljamo zadruge, da se temu klicu po možnosti odzovejo in dokažejo solidarnost vsega združništva. Prispevke v ta namen naj pošljejo Zdržni zvezi.

Zdržni tečaj za duhovnike od 9. do 13. julija v Ljubljani. Zdržna zveza v Ljubljani priredi v dneh od 9. do 13. julija 1928 poseben zdržni tečaj za duhovnike, na katerem bodo predavali strokovnjaki o zdržnem poslovanju in zdržni ideologiji. Za hrano in stanovanje udeležencev bo prekrbljeno v škofijskem duhovnem semenišču. Prosimo, da preč. g. duhovniki, ki se nameravajo tečaja udeležiti, čimprej pošljejo priglaske na Zdržno zvezo v Ljubljani, ki daje tudi vsa pojasnila.

Poljedelski kredit. Pretekli mesec je bil v Beogradu sestanek delegatov državnih poljedelskih kreditnih zadrug iz 6 oblastí in to iz podrinske, beograjske, valjavske, podunavske, sremske in bačke. Pred tremi leti je bil sprejet zakon o poljedelskih kreditih in bi moralo biti dano direkciji za poljedelski kredit na razpolago 500 milijonov dinarjev. Toda šele preteklo leto je bila direkcija osnovana in je razdelila od tedaj

100 milijonov dinarjev kreditov. To leto bo razdelila zopet 100 milijonov in ostalo pa pozneje. Sklenjeno je bilo osnovati tudi oblastne zadruge, ker direkcija sama ne more kontrolirati lokalnih zadrug in kot prva je osnovana oblastna zadruga za 6 omenjenih oblastí. Kot je videti iz dosedanjega delovanja, ta organizacija nima pričakovati uspehov; zgrešena je že v svojem bistvu. Organiziranje od zgoraj in samo zanašanje na državno pomoč ni v stanu dati istih rezultatov kot združništvo, ki zraste iz ljudstva samega in ima v njem svojo oporo. Za naše razmere pa je veliko bolj umestno, da se država pri svojem delovanju opre na že obstoječo organizacijo, kot pa da bi si ustanavljala novo, ki ne bo nikoli močnejša od že obstoječe.

Državni proračun in kmetijsko združništvo. V proračunu za ministrstvo poljedelstva in vod v letu 1928/29 so določene za združništvo naslednje svote: Din 1,700.000— za ustanavljanje in podpiranje raznih produktivnih zadrug (mlekarskih, živinorejskih itd.) Din 100.000— za zdržne šole in tečaje, Din 50.000— za glavni savez srpskih zemljoradničkih zadruga in dinarjev 500.000— za ostale zdržne zveze v državi.

Oblastna zadruga za poljedelski kredit v Zagrebu. V nedeljo dne 3. t. m. je bila osnovana v Zagrebu oblastna zadruga za poljedelski kredit za oseško, zagrebško, primorsko, krajiško, mariborsko in ljubljansko oblast. Na skupščino je prišlo 24 delegatov. Izvoljen je bil upravni odbor, v katerega sta stopila iz vsake oblasti po 2 člana; ostalih 6 članov imenujejo: oblast in ministrstvo poljedelstva po dva, ter glavni zagrebški zdržni zvezi skupaj dva. Iz mariborske in ljubljanske oblasti ni stopil v

odbor noben predstavnik, ker v teh oblastih še ni nobenih lokalnih zadrug za poljedelski kredit. Zagrebška oblastna zadruga je sklenila, da se more posameznim zadrugam dati kredit do pol milijona dinarjev, a oblastna zadruga sama se sme zadolžiti do Din 50 milijonov. Direkcija za poljedelski kredit ima sedaj 511 zadrug, od katerih jih je v zagrebški oblasti 49.

Dvajsetletnica hranilnice in posojilnice pri Sv. Mihaelu poleg Šoštanja. Dvajsetletnice pri naših zadrugah niso več redkost, a vendar ne smemo vseh prezreti. Ena izmed

tistih, ki lahko s ponosom praznuje svoj 20-letni jubilej je hranilnica in posojilnica pri Sv. Mihaelu poleg Šoštanja. Občni zbor, ki je proslavil jubilej, se je vršil 29. aprila v Slomškovem domu. Navzoč je bil tudi organizator in soustanovitelj posojilnice narodni poslanec g. Vladimir Pušenjak ter zastopnik Zadrugne zveze g. dr. Basaj. Bil je poslan pozdrav vsem nenavzočim ustanoviteljem zadruga in občni zbor je izrekel zahvalo vsem članom načelstva, ki že skozi 20 let delujejo za dobro posojilnice.

◎ ◎ ◎ ◎ ◎ GOSPODARSTVO. ◎ ◎ ◎ ◎ ◎

Znižanje obrestne mere v Sloveniji. Društvo bančnih zavodov v Ljubljani je pred kratkim sklenilo, da se zniža obrestna mera za vezane vloge od 7% na 6½%; obrestna mera za nevezane vloge in tekoče račune pa ostane še nadalje 5%. Znižanje obrestne mere velja za nove vloge že od dne 1. junija t. l., za stare vloge pa od dne 1. julija t. l. Pričakovati je, da se bo po sklepu novega inozemskega posojila obrestna mera v državi splošno znižala, ker bo prišlo na denarni trg mnogo novega kapitala. Sploh se opaža, da tuji kapitalisti radi nalagajo kapitale v naši državi radi višjih obresti, a končni rezultat je, da tako pospešujejo znižanje obrestne mere, kar je za nas gotovo zaželeno.

Razdelitev kapitala po posameznih pokrajinah. Od vseh pokrajin razpolaga z največjim kapitalom Hrvatska, ki ima 56% vsega kapitala v naši državi. Razmerje kapitala po bankah v posameznih pokrajinah znaša: Hrvatska 56,2%, Srbija 14,7%, Slovenija 13,7%, Bosna in Hercegovina 6,6%, Vojvodina 5,5% in Dalmacija 3,3%.

Gospodarska zveza v Ljubljani notira naslednje cene: Tomaževa žlindra Din 120.—; rudninski superfosfat v vrečah po 50 kg Din 90.— po 100 kg à Din 88.—, kalijevega sol po 100 kg Din 170.—, kostni superfosfat Din 128.—; apneni dušik v pločevinastih bobnih Din 285.—; kostna moka Din 120.—; mavec (gips) Din 40.—; čilski soliter pri odjemu cele vreče Din 3,50, pri manjšem odjemu Din 3,75; nitrofoskal v pločevinastih bobnih Din 200.—; cement dalmatinski Din 58.—; cement trboveljski 62.—; klajno apno Din 4.—; lanene tropine Din 3,60; živalska sol Din 2.—; modra galica Din 7,70; žveplo Din 3,20. Pri vagonem odjemu se cene za gnojila in cement znatno znižajo na franco vsaka postaja. Mlatilnice s tresali in reto Din 4.100.—; slamoreznice Din 1.700.— do 2.000.—; čistilnik 10 sit Din 1.500.—; Plugi Din 500.— do Din 940; reporeznica M. R. Din 550.—; trijerji Din 2.000.— do 3.500.—; mlatilnice na ročni pogon Din 2.200.—; robkači Din 900.—; sadni mlini Din 1.400.— do Din 1.700.—; brzoparilniki Din 1.400.— do Din 2.800.—; kosilni stroji Din 2.000.—. Razen tega imamo na zalogi še vse vrste poljedelskih strojev.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Št. Lambertu, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 29. junija 1928 ob 3. uri pop. s sledečim dnevnim redom: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. potrjenje rač. zaključka za 1. 1927. 3. volitev načelstva. 4. volitev nadzorstva. 5. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Leskovicah, r. z. z. n. z., se bo vršil v poslovnem prostoru dne 26. julija 1928 ob 8. uri s sledečim dnevnim redom: 1. poročilo načelstva. 2. potrjenje rač. zaključka za 1. 1927. 3. poročilo o izvršeni reviziji. 4. slučajnosti.

XXXV. redni občni zbor Vzemne posojilnice v Ljubljani, r. z. z. o. z., ki se vrši dne 6. julija 1928 ob 17. uri (5. uri pop.) v prostorih posojilnice, Miklošičeva cesta 7. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika o zadnjem obnem zboru. 2. čitanje revizijskega poročila. 3. poročilo načelstva in nadzorstva. 4. sklepanje o rač. zaključku. 5. volitev članov načelstva. 6. volitev treh namestnikov načelstva. 7. volitev nadzorstva. 8. slučajnosti.

Redni občni zbor Zadrugne tiskarne v Ljubljani, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 2. julija 1928 ob 4. uri pop. v poslovalnici Jugoslovanske tiskarne. Dnevni red: 1. poročilo načelstva. 2. poročilo nadzorstva. 3. odobritev rač. zaključka za 1. 1927 in sklepanje o porabi čistega dobička. 4. slučajnosti.

Redni občni zbor Mlekarske zadruge Sv. Lovrenc na Dravskem polju, r. z. z. o. z., se bo vršil v nedeljo 24. junija 1928 ob pol 4. uri pop. v posojilničnih prostorih. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobritev rač. zaključka za 1. 1927. 3. dopolnilna volitev načelstva. 4. slučajnosti.

Redni občni zbor Strojne zadruge v Sv. Lovrencu na Dravskem polju, r. z. z. o. z., se bo vršil v nedeljo, dne 24. junija po večernicah v posojilničnih prostorih. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobritev rač. zaključka za 1. 1927. 3. volitev enega uda načelstva. 4. slučajnosti.

Redni občni zbor Ljudske hranilnice in posojilnice pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju, r. z. z. n. z., se bo vršil v nedeljo, dne 24. junija ob 3. uri pop. v posojilničnih prostorih. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega obnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev rač. zaključka za 1. 1927. 4. dopolnilna volitev načelstva (2 članov). 5. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice pri Veliki Nedelji, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 29. junija 1928 ob 2. uri pop. v posojilničnih prostorih. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. potrjenje rač. zaključka za 1. 1927. 3. poročilo o izvršeni reviziji. 4. slučajnosti.

Občni zbor Lesne gospodarske zadruge na Zgornji Poljskavi, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 30. junija 1928 ob 8. uri dopoldne pri posestniku Vinko Potočnik v Loki št. 24, s sledečim dnevnim redom: 1. poročilo načelstva. 2. odobritev rač. zaključka za 1. 1927. 3. dopolnilne volitve treh članov načelstva. 4. dopolnilne volitve dveh članov nadzorstva. 5. slučajnosti.

Izredni občni zbor Kmetijske nabavne in prodajne zadruge na Polzeji, r. z. z. o. z., se vrši na dan 23. junija 1928 s sledečim dnevnim redom: 1. po-

ročilo načelstva. 2. sklepanje o likvidaciji. 3. volitev dveh likvidatorjev. 4. slučajnosti.

Občni zbor Kmečke hranilnice in posojilnice v Rajhenbergu, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 27. junija 1928 ob pol 8. uri dop. v posojilničnih prostorih s sledečim dnevnim redom: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. pregledovanje knjig in računov. 3. čitanje revizijskega zapisnika. 4. odobritev rač. zaključka za 1. 1927. 5. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Sečmiču, r. z. z. n. z., se bo vršil 29. junija 1928 ob pol 8. uri zjutraj v posojilničnih prostorih. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika o zadnjem obnem zboru. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev rač. zaključka za 1. 1927. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. slučajnosti.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Sodražici, r. z. z. n. z., se vrši v nedeljo 24. junija 1928 ob pol 3. uri popoldne v župnišču s sledečim dnevnim redom: 1. čitanje zapisnika zadnjega obnega zbora. 2. čitanje revizijskega poročila. 3. poročilo načelstva in nadzorstva. 4. potrjenje rač. zaključka za 1. 1927. 5. volitev načelstva. 6. volitev nadzorstva. 7. sprejemba pravil. 8. slučajnosti.

Občni zbor Kmetijske nabavne in prodajne zadruge v Gor. Straži, r. z. z. o. z., se vrši dne 29. junija ob pol 3. uri pop. v zadrugni pisarni s sledečim sporedom: 1. čitanje zapisnika zadnjega obnega zbora. 2. poročilo a) načelstva, b) nadzorstva. 3. čitanje revizijskega poročila. 4. odobritev rač. zaključka za 1. 1927. 5. volitev a) načelstva, b) nadzorstva. 6. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Suhorju, r. z. z. n. z., se bo vršil v nedeljo dne 8. julija 1928 ob pol 4. uri v uradni pisarni. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika o zadnjem obnem zboru. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev rač. zaključka za 1. 1927. 4. slučajnosti.

Redni občni zbor Kmečke hranilnice in posojilnice v Šmarju pri Jelsah, r. z. z. n. z., se bo vršil v nedeljo dne 24. junija ob 2. uri pop. v uradnih prostorih v kaplaniji. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega obnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev rač. zaključka za 1. 1927. 4. čitanje revizijskega poročila. 6. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Trzišču, r. z. z. n. z., se bo vršil 29. junija ob 3. uri pop. v hranilničnih prostorih. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobritev rač. zaključka za 1. 1927. 3. volitev načelstva in nadzorstva. 4. slučajnosti.

VIII. redni občni zbor Mizerske zadruge v Št. Vidu nad Ljubljano, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 24. junija 1928 ob 9. uri dop. v zadrugni pisarni. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika za 1. 1927. 2. poročilo načelstva. 3. poročilo nadzorstva. 4. odobritev rač. zaključka za 1. 1927. 5. izključitev člana. 6. čitanje revizijskega poročila. 7. slučajnosti.

Občni zbor Gospodarskega društva na Vrhniku, r. z. z. o. z., se vrši dne 1. junija 1928 ob pol 8. uri zjutraj v Rokodelskem domu. Dnevni red: 1. poročilo načelstva. 2. nadzorstva. 2. odobritev rač. zaključka za 1. 1927. 3. volitev načelstva in nadzorstva. 4. čitanje revizijskega poročila. 4. slučajnosti.

POSLOVNE KNJIGE IN TISKOVINE.

Vse članice opozarjamo, da ima Zveza v zalogi vse knjige in tiskovine, kakor jih zahteva poslovanje kreditnih, blagovnih, produktivnih in drugih vrst zadrug. — Mnoge tiskovine nudijo za poslovanje znatno blajšanje in zasigurajo pravilnost kot npr. zapisnik o občnem zboru, vloga na sodišče, rač. zaključek. — Zveza z naročanjem na debelo zasigura tudi najnižje cene.

V sledečem podajamo cene za najvažnejše tiskovine (I.), knjige (II.) in vzorna pravila (III.).

I.	Komad
Rač. zaključki za hranilnice in posojilnice	Din —50
" " za blagovne zadrug	" —50
Zapisnik o rednem občnem zboru	" —50
Vloga na sodišče (sprememba v načelstvu, ali prejemba pravil)	" —50
Vloga na okrajno glavarstvo (predložitev računskega zaključka)	" —50
Izpiski iz knjige hranilnih vlog	" 1—
Izpiski iz knjige posojil	" 1—
Tiskovine za izvl. tek. rač.	" —30
Zadolžnice na poroštvo	" —75
Zadolžnice na vknjižbo	" —75
Zadolžnice na amortizacijo	" —75
Prošnje za posojilo	" —50
Pogodba za kredit v tek. rač.	" —75
Obrestne tabele (na kartonu 3½% do 6%	" 2—
" " 6½% do 7% (na papirju)	" 3—
" " 7½% do 8½%	" 3—
" " 9% do 10%	" 3—
Listek za izplačilo vloge	" —10
Listek za izplačilo posojila	" —10
Opomin dolžniku	" —10
Opomin porokom	" —10
Zemljeknjižni predlog (list)	" —40
Pole za inventuro	" —75

II.	Komad
Knjiga hranilnih vlog 50 listov	Din 60—
" " " 100 "	" 105—
Knjiga posojil 50 listov	" 65—
" " " 100 "	" 110—
" " " 150 "	" 155—
Razdelnik za kreditne zadrug 50 listov	" 60—
" " " 100 "	" 100—
Razdelnik za nodedarne zadrug 24 listov	" 40—
" " " 50 "	" 60—
" " " 100 "	" 100—
Blagajniški dnevnik 100 listov	Din 45—
Blagajniški dnevnik 200 listov	" 75—
Knjiga tekočih računov 50 listov	" 40—

Komad	Din
Knjiga tekočih računov 100 listov	56—
" " " 200 "	120—
Amerikanski journal za blagovne zadrug	200—
Knjiga denarnih listkov 100 strani	15—
Knjiga pristopnic 50 listov	12—
" " " 100 "	16—
Knjiga pristopnic 200 listov	34—
Knjiga nepremičnega inventarja	50—
Blagovni skontro	75—
Nakupna prodajna knjiga	75—
Štrace	105—
Deležna knjiga 100 listov	45—
Deležna knjige 200 listov	75—
Vložni zapisniki po Din 90—, 50—, 30—	
Hranilne knjižice (lično vezane v šagrinpapir)	4—
" " (vezane)	3—
" " (broširane)	1—
Zadružno-posojilne knjižice	3—
Knjižice za imetnike tekočega računa	4—
Knjižice za električni tok	150—
Imenik zadružnikov 20 listov	20—
Imenik zadružnikov 30 "	25—
Imenik zadružnikov 40 "	30—
Knjiga porokov	20—
Knjiga odstopnic (broširano)	4—
Sejni zapisniki	26—
Trgovske knjige z 2 kolonama	16—
Indeksi	375—
Mlekarske knjižice	30—
Saldo-Konti na trdem papirju 50 listov	50—
" " " 100 "	50—

III.	Komad
Pravila za hranil. in posojil. (Raffels.)	Din 2—
Pravila za hranil. in posojil. (Schulz.)	" 2—
Pravila za kmet. nabav. in prod. zadrug	" 2—
Pravila za živinorejske zadrug	" 2—
Pravila za kmetijska društva (strojne zadr.)	" 2—
Pravila za mlekarne zadrug	" 2—
Pravila za zadružne elektrarne	" 2—
Pravila za zavarovanje goveje živine	" 2—